

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi raz na miesiąc.

Redaguje Biuro Związku.	Redakcja i Administracja Lwów, ulica Stryjska 1. 4.
Prenumerata liczna z przesyłką pocztową 5 kor.	Ogłoszenia 70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Straty kursowe. — W sprawie podwyższenia odsetek od wkładek. — W sprawie należytości od deklaracji ekstabulacyjnych. — Notatki: Szkolne kasy oszczędności jako czynnik społeczno-wychowawczy. — Wkładki oszczędności na wypadek wojny. — W sprawie natychmiastowej wypłaty wkładek. — Ruch wkładek w listopadzie 1912. — Inzeraty.

Straty kursowe.

Od szeregu lat kasy oszczędności posiadające w myśl postanowień statutowych pewien zapas efektów publicznych w swoich funduszach, a więc tak w funduszu obrotowym, jak rezerwowym i emerytalnym, narażone są na dość znaczne straty z powodu różnic kursowych. Wprawdzie straty te są tylko rachunkowe, jednakże bądź cóż bądź wpływają znacznie na bilans i na rachunek strat i zysków. Wprawdzie niektóre kasy w latach dawniejszych stosując się do postanowień statutu tworzyły z nadwyżek kursowych specjalną rezerwę na straty kursowe, lecz rezerwy te przez różnicę kursu bardzo znacznie zostały uszczuplone przez straty kursowe w latach 1910 z 1911 a prawie w zupełności zostaną wyczerpane przez niżkę kursu, jaką wykazują wszystkie papiery lokacyjne z końcem roku 1912. W galicyjskich kasach oszczędności wynosiły rezerwy specjalne na pokrycie kursu papierów wartościowych z końcem r. 1909 K. 566.709.78 z końcem roku 1910 zmalały one do kwoty K. 461.722.21 różnice kursów z końcem roku 1911 uszczupliły je bardzo znacznie bo do kwoty K. 254.875.04 rok zaś 1912 bezwątpienia poczyni w tych rezerwach dalsze szczyby.

Ogólny zapas papierów wartościowych we wszystkich austriackich kasach oszczędności wynosi około 1700 milionów koron. A gdy już z końcem roku 1911 renta spadła mniej więcej o 3% w porównaniu z kursem z końca roku 1910, inne zaś papiery spadły o 1—2% wówczas, jeśli przyjmiemy tylko stratę w wysokości 2%, różnice kursowe obciążą kasy austriackie poważną kwotą 34 milionów koron.

Galicyjskie kasy oszczędności posiadały tylko w funduszu obrotowym efektów na 35½ milionów koron. Tegoroczną niżkę kursu obliczać można przeciętnie na 5—7% tak więc rachunkowe straty kursowe tylko w galicyjskich kasach oszczędności wyniosą za rok 1912 prawie dwa miliony koron straty te zaś we wszystkich austriackich kasach oszczędności dojdą do 80 milionów koron. Jak silnie tego rodzaju straty chociaż tylko książkowe i rachunkowe oddziałają na całą gospodarkę kas oszczędności, pojąć wcale nie trudno. — Stan ten jest tembardziej przykry dla kas oszczędności, gdyż w ostatnich czasach narażone one były na masowe wycofywanie wkładek, co musiało pociągnąć za sobą mobilizację ruchomych lokacji, wycofanie ich z obro-

tu — a zatem zmniejszenie dochodu z procentów czynnych. Niektóre kasy, w przypuszczeniu, że podwyżka procentu biernego powstrzyma gwałtowny odpływ wkładek podwyższyła oprocentowanie wkładek, a to wszystko w połączeniu z koniecznością korzystania z reeskontu i lombardu musi się bardzo dotkliwie odbić bezpośrednio na tegorocznym rachunku zysków i strat.

Straty kursowe odbijają się niekorzystnie nie tylko na kasach oszczędności ale także na wszystkich instytucjach, które mają obowiązek lokować część swych zapasów w papierach wartościowych. Nic też dziwnego, że ciągle pojawiają się nowe projekty mające na celu podniesienie w pierwszym rzędzie kursu rent. I tak przed niedawnym czasem ze strony fachowej przedłożony został rządowi projekt któryby miał zachęcić publiczność do zakupu rent. Wedle tego projektu każdy posiadacz renty za dopłatą K. 10 = do każdych 100 koron nominalnej wartości, miałby prawo do oprocentowania tej renty, któraby była odpowiednio odstemplowana, po 4½%. W ten sposób obecny 4%-wy typ renty przy dopłacie kwoty K. 10. = do każdych nominalnych K. 100 = zmienionyby został na typ 4½%-wy. Przez przeciąg lat dziesięciu ta 4½%-wa renta nie mogłaby być skonwertowaną — w razie zaś wcześniejszej konwersji musiałaby być zapłaconą po 110. Obecnie nowa pożyczka rentowa natrafiłaby na wielkie trudności a wypuszczenie nawet wyżej oprocentowanej renty miałoby chyba ten skutek, że wszyscy staraliby się rentę dawniejszą mniej korzystną przemienić na nową korzystniejszą.

Wedle zdania autora tego projektu ta przez niego proponowana kombinacja miałaby tę korzyść, że możnaby zrezygnować z dalszego jakiegoś obciążenia targu rent, gdyż dopłaty z tej opcji prawdopodobnie zapotrzebowanie państwa mogłyby w zupełności pokryć a ewentualna nadwyżka mogłaby posłużyć do odkupu rent na targu. Zapewnienie zaś dotychczasowym posiadaczom rent prawa po tej premii pół procentowej nie pozostałoby także bez znaczenia. Czy tego rodzaju operacja na długi czas mogłaby zapewnić korzystny kurs rent, tego z góry przewidzieć nie można, na każdy atoli wypadek jest obowiązkiem państwa wszystko uczynić, aby zapobiedz szkodliwym gospodarczym skutkom stałego spadku kursu rent.

Spadek kursu innych popularnych papierów lokacyjnych jest zjawiskiem, które często występuje

w wypadkach silnie rozwiniętej konjunktury przemysłowej. Wysokie oprocentowanie papierów przemysłowych skłania i właściciela małej i dużej kwoty w popularnych walorach do zmiany lokacji, która mu da wyższe oprocentowanie. Również i szaf spekulacyjny, który w czasach rozwoju gospodarczego wielu ludzi ogarnia, spycha papiery stale oprocentowane na plan drugi. A do tego wszystkiego, w czasach silniejszego rozwoju czyto na polu gospodarzem czy przemysłowym są kasy narażone na wycofywanie wkładek, które również szukają korzystniejszej lokacji. Na to jednak nie ma rady i z tym faktem kasy muszą się pogodzić — jednakowoż zupełnie nieuzasadnioną jest rzeczą, aby kasy właśnie w takich ciężkich czasach skutkiem przestarzałego i gospodarczo nielogicznego postanowienia ustawowego były zmuszane czysto książkowe straty kursowe odpisywać ze swego majątku i umniejszać nadwyżki obrotowe.

W sprawie podwyższenia odsetek od wkładek.

Wobec olbrzymiego spadku kursów pierwszorzędnych papierów lokacyjnych, które wskutek tego przynoszą obecnie oprocentowanie przewyższające $4\frac{3}{4}$, od sta, jest rzeczą niewątpliwą, że Kasy oszczędności nie będą mogły utrzymać nadal swej 4% owej stopy wkładowej.

Zarządy Kas zdają sobie z tego dokładnie sprawę, lecz opierają się jeszcze tej konieczności, rozumieją bowiem, że mając dwie trzecie części kapitałów wkładowych w lokacji hipotecznej, będą musiały równocześnie podwyższyć także procent od tych pożyczek, co pociągnęłoby za sobą nieuchronnie podwyższenie czynszów, i tak już w Galicyi do niemożliwych granic wyśrubowanych.

Ponadto nie wszystkie wkładki mają tytuł do podwyższenia odsetek; nie mają tego tytułu te wkładki, które z powodu swej niestałości zmuszają Kasę do stałego utrzymywania wielkich zasobów efektów, jak n. p. lokacje mas egzekucyjnych, lokacje prywatne między ukończeniem jednego a zawarciem drugiego interesu i t. p. — a także wkładki drobne, które z powodu swej wielkiej ilości i ruchliwości powodują wielkie koszty administracyjne, pochłaniające znacznie więcej niż przynieść może różnica odsetek. Te wkładki drobne i przyjmijmy granicę poniżej 1000 koron, przedstawiają w Galicyi 77% a w całej Austrii 70% ogólnej ilości książeczek będących w obiegu, natomiast kapitał w tych książeczkach ulokowany reprezentuje w Galicyi 22% a w całej Austrii zaledwie 16% całego kapitału wkładowego, a nie ulega wątpliwości że stosunek ten byłby jeszcze bardziej rażący, gdybyśmy posiadali statystykę ruchu na książeczkach powyżej i poniżej 1000 koron opiewających.

Natomiast podwyższenie odsetek od stałych wkładek, z natury rzeczy większych, jest zupełnie uzasadnione. Takie podwyższenia można przeprowadzić bez równoczesnego podwyższania odsetek od pożyczek hipotecznych, byle tylko różnica między najwyższym procentem płaconym od wkładek a pobieranym od pożyczek hipotecznych wynosiła najmniej $\frac{1}{3}\%$. Wprawdzie statystyka wykazuje, że koszty administracyjne w galicyjskich Kasach oszcz. dochodzą do 0.65% kapitału obrotowego, lecz koszty te są spowodowane głównie administracją drobnych i ruchliwych wkładek, a zresztą zmniejszają się ze wzrostem kapitału wkładowego i n. p. w bogatych Kasach zachodnio-austriackich wahają się

między 0.37 a 0.27% a gdzie indziej spadają nawet do 0.21% kapitału obrotowego.

Wkładki nieruchome pociągają za sobą tylko dwa razy do roku manipulację połączoną z wypłatą odsetek, a ulokowane w pożyczkach hipotecznych, do czego z natury swej najlepiej się nadają, wymagają również tylko dwa razy do roku manipulacji przy pobraniu rat hipotecznych, Koszta administracyjne połączone z udzieleniem pożyczki hipotecznej można łatwo pokryć przez pobranie jednorazowej prowizji przy zaliczeniu, co w obec wypłaty w gotówce nie byłoby wcale uciążliwe dla publiczności przyzwyczajonej do znacznych strat na kursie listów zastawnych przy realizowaniu pożyczek hipotecznych. Zresztą pożyczki hipoteczne nie przysparzają żadnych kosztów administracyjnych. oprócz chyba upomnień, skarg, wydzień i t. p. czynności, za które jednak powinno się pobierać osobną prowizję na podstawie odpowiedniego postanowienia w skrypcie dłużnym. Z tych powodów Kasy oszcz. powinny zarzucić dotychczasową politykę jednolitej stopy procentowej, natomiast wprowadzić kilka typów książeczek o różnej stopie procentowej, zależnej od długości terminu wypowiedzenia.

Rozdzielenie wkładek stałych od ruchomych nie przedstawia pod względem technicznym żadnych trudności: poprostu Kasy ogłaszają, że książeczki zastrzeżone na żądanie stron w ten sposób, że w wszelkie wypłaty z wyjątkiem procentów podlegają n. p. półrocznemu wypowiedzeniu, oprocentowane będą o $\frac{1}{2}\%$ wyżej, a książeczki z rocznym terminem o $\frac{3}{4}\%$ a nawet o 1% wyżej zależnie od stopy procentowej przy pożyczkach hipotecznych. Takie wkładki stałe musiałyby być prowadzone dla ewidencji w osobnych tomach, z resztą nie wymagałyby żadnych zmian w manipulacji; naturalnie przemiana istniejącej już wkładki zwyczajnej na wkładkę stałą wyżej oprocentowaną mogłaby nastąpić tylko w drodze realizacyi i przeniesienia waluty na nową książeczkę.

Warunek, że wszelkie nawet najmniejsze wypłaty z wyjątkiem zapadłych odsetek wymagają wypowiedzenia powinien być uwidoczniiony na książeczce w rubryce zastrzeżeń i powinien być najściślej przestrzegany, gdyż tylko w takim razie Kasa znajdzie rekompensatę za opłacane wyższe odsetki.

Przez wprowadzenie tego typu książeczek dla stałych lokacji Kasy oszcz. zapobiegną odplywowi większych wkładek do banków i zyskają olbrzymie kapitały fundacyjne i osób niewłasnowolnych a zapewne także i prywatne, a po kilkudziesięciu a może nawet kilkunastu latach doprowadzą do tego, że tylko takie wkładki nieruchome będą lokowały w pożyczkach hipotecznych, przez co usunięta zostanie rażąca dysproporcja między obecnym trzymiesięcznym terminem wypowiedzenia całego kapitału wkładowego a sześciomiesięcznym terminem wypowiedzenia pożyczek hipotecznych i Kasy oszczędności bez trudności będą mogły przetrwać najcięższe przesilenia pieniężne. *Dr. Feliks Merunowicz.*

W sprawie należytości od deklaracji ekstabulacyjnych.

Ustawa konwersyjna z 22. lutego 1907 dz. u. p. Nr. 49. postanawia w § 2, że od wystawionych przy konwersyi deklaracji ekstabilacyjnych należy pobrać tylko stałą należytość w kwocie 1 K. od arkusza.

Przewidziany tu jest przypadek, w którym suma konwertowana równa się pożyczce konwersyjnej.

Natomiast postanawia § 6-tej ustawy, że jeżeli kwota długu konwertowanego, która według deklaracji extabulacyjnej ma być wykreślona, wyższą jest niż nowa pożyczka, należy od I. arkusza deklaracji extabulacyjnej oprócz stałej należitości ustanowionej w § 2. zapłacić należitość wedle skali II. od nadwyżki.

Do tego zawiera instrukcja z 14. marca 1907 l. 19154 w punkcie 11 wyjaśnienie, że ulgi przysługują w całej pełni tylko w takim razie, jeżeli kwota wierzytelności konwertowanej, która ma być wykreślona wedle deklaracji extabulacyjnej, równa się kwocie, w której wierzytelność konwertowana faktycznie zalega, oraz kwocie nowej pożyczki.

Sprawę różnicy wysokości procentów reguluje ustawa konwersyjna odrębnie. Natomiast wszędzie gdzie w powyższych przepisach mowa jest o kwocie długu bądź to konwertowanego, bądź też konwersyjnego, rozumieć należy tylko kapitał. Inaczej rozumując, czyli doliczając procenta do długu konwertowanego, dojsz się musi do rezultatu, że suma konwertowana nigdy nie może być równą sumie konwersyjnej, a w skutek tego wypadek zupełnego uwolnienia deklaracji extabulacyjnej od należitości byłby bezwarunkowo wykluczony. Doszłoby się więc do rezultatu, że ustawa normuje wypadek, który absolutnie zająć nie może czyli doszłoby się do absurdum. Takiego rozumienia nie wolno nadawać ustawie w ogóle, a tem mniej ustawie wyjątkowej, której celem jest uzdrowienie stosunków ekonomicznych. Byłoby to bowiem pogwałcenie zasadniczej reguły interpretacyjnej § 6. ust. cyw.

Także z ogólnych przepisów ustawy o należitościach wynika, że wymiar jest nieuzasadniony. Doliczenie procentów mogło nastąpić tylko na tej podstawie, że pomieszanono pojęcia świadczeń ubocznych (Nebenleistungen) i należitości ubocznych z § 912 u. c. (Nebengebühren).

§ 15. ust. nal. postanawia wprawdzie, że świadczenia uboczne mają być doliczone do świadczenia głównego dla celów wymiaru należitości.

Lecz świadczenia uboczne nie są tem samem, co należitości uboczne w § 92 u. c., przeciwnie zachodzi między nimi zasadnicza różnica.

„Denn während die Nebenleistungen zwar mit der Hauptleistung und neben derselben bedungen werden, aber einen der Hauptleistung gleichwertigen Bestandteil der Gesamtleistung bilden, sind die Zinsen nicht Gegenstand selbständiger Obligation und bilden lediglich ein Accessorium der Hauptschuld. Sie hängen in ihrem Bestande von dem Bestande der Hauptforderung ab und führen keine selbständige rechtliche Existenz“ (V. G. H. 16/5 1899 Nr. 3566 Budw. Nr. 12835 i 21/6 906 Nr. 6956 Budw. Nr. 4632 F).

Czy dokument nadaje się do zniesienia praw, ocenia się także dla spraw należitościowych wedle ustawy cywilnej (§ 1. ust. nal.), Ustawa cywilna zaś w § 1427 postanawia, że kwit na zapłacony kapitał uzasadnia domniemanie, że i odsetki jego zostały zapłacone. Niepotrzeba więc osobnego kwitu na procenta. Wystarczy pokwitować kapitał i to jest dostateczną podstawą do zniesienia prawa zastawu dla całej pretensyi z wszystkimi należitościami ubocznymi.

Dla tego też słusznie Trybunał administracyjny w orzeczeniu z 216. 1906 l. 6956 Budw. 4362 F. doszedł do konkluzyi, że:

„Die von dem grundbücherlich aufgezeichneten Anfangstermine bis zum Ausstellungstage der Löschungserklärung bezeichneten Zinsen einer Hypothekforderung sind als Nebengebühren im Sinne des §. 912 a. b. G. B. und nicht als Nebenleistungen im Sinne des § 15. Geb. Ges. anzusehen und daher bei der Vergebührung einer Löschungserklärung in die Bemessungsgrundlage nicht einzubeziehen“.

Notatki.

Szkolne kasy oszcz. jako czynnik społeczno-wychowawczy. Zainicjowana przez Związek galicyjskich kas oszczędności na szerszą skalę sprawa zakładania szkolnych kas oszczędności, rozwija się nader pomyślnie, — i spotkała się z uznaniem społeczeństwa, władz szkolnych i ciał nauczycielskich, przez samą zaś młodzież bardzo chętnie i sympatycznie została powitana. Ogólne zainteresowanie się sprawą szkolnych kas oszczędności w gronie pedagogów znalazło swój znamienity wyraz w świeżo ogłoszonej pracy p. S. Mandla, profesora ck. gimnazjum we Lwowie, wydanej nakładem Związku galicyjskich kas oszczędności pt. „Szkolne Kasy oszczędności jako czynnik społeczno-wychowawczy. Praca nader gruntowna i sumienna podaje wogóle rys historyczny początków i rozwoju szkolnych kas oszczędności we wszystkich krajach europejskich ze szczególnem uwzględnieniem rozwoju jej w Austrii a specjalnie w Galicyi. Szereg dat i tabel statystycznych zebranych wielkim nakładem pracy i trudu daje dokładny i przejrzysty obraz rezultatów osiągniętych przez szkolne kasy oszczędności w krajach, gdzie one należycie się zorganizowały i rozwinęły — ponadto zaś daje wskazówki, które są nader cenne dla organizatorów tych instytucyj.

Ponieważ w literaturze fachowej polskiej prócz licznych artykułów, porozrzucanych w rozmaitych czasopismach, sprawa szkolnych kas oszczędności nie była gruntownie i wszechstronnie omówioną, przeto należy się panu prof. Mandlowi szczerza podziękować, że podjął się tej żmudnej pracy. Ma ona dla rozwoju szkolnych kas oszczędności tem większe znaczenie, że napisał ją nie fachowy urzędnik kasy oszczędności, ale wytrawny pedagog, znający najdokładniej stosunki szkolne „znający i miłujący młodzież, w której chciałby obudzić i zaszczerpić te cnotę oszczędności, której tak brak w naszym społeczeństwie a bez której silne ekonomiczne odrodzenie kraju prawie że się nie da pomysłić.

Pracę p. Mandla możemy polecić jak najgoręcej wszystkim zwolennikom szkolnych kas oszczędności — a także i przeciwnikom tych instytucyj, — a jesteśmy przekonani, że przeciwnicy — o ile jacy są, po przeczytaniu tej pracy staną się gorącymi zwolennikami szkolnych kas oszczędności.

Bogata literatura, przytoczona przez p. Mandla na końcu broszury, może bardzo ułatwić ewentualne dalsze studia i prace nad szkolnymi kasami oszczędności.

Wkładki oszczędności na wypadek wojny. Łudziłby się ten, kto by sądził, że zaniepokojenie publiczności, jakiego świadkami byliśmy w ostatnich tygodniach, zupełnie już ustąpiło i że się już nie powtórzy. Jak długo sytuacja polityczna zupełnie się nie wyklaruje, jak długo pokój bałkański nie zostanie zawarty i wszelka możliwość jakichkolwiek zatargów między państwami europejskimi usunięta, tak długo o zupełnem uspokojeniu mowy być nie

może. Można tylko już teraz, gdy zdenerwowanie publiczności uspokoiło się na tak długo, jak długo w prasie codziennej nie zaczęły się pojawiać całe szpalty telegramów tłustym drukiem drukowanych, działać uświadamiająco na publiczność, zwłaszcza mniej oświeconą przez pouczenie jej i wpojenie w nią przekonania, że nawet na wypadek wojny wkładki w kasach oszczędności są najbezpieczniejsze. Na tę drogę weszła kasa oszczędności w St. Pölten wydając cyrkularz, który rozrzucono pomiędzy publiczność a który w słowach prostych, popularnie i jasno wyjaśnia istotę i bezpieczeństwo wkładek nawet na wypadek wojny.

Cyrkularz ten podajemy do wiadomości naszych kas oszczędności, — a brzmi on jak następuje: „Kwestya, czy wkładki złożone w kasach oszczędności są pewne także na wypadek wojny zajmowała w ostatnich czasach uwagę publiczną, a dzienniki podały odpowiedź ministra spraw wewnętrznych na interpelację odnoszącą się do tej sprawy jak nie mniej pomieściły artykuły mające na celu usunąć pod tym względem jakiegokolwiek obawy właścicieli wkładek.

Pomimo tego jeszcze zawsze, tak w sferach ludności włościańskiej jak i niektórych kołach ludności miejskiej, można się spotkać z zapatrywaniami, których sprostowanie, przez należyte wyjaśnienie całej sprawy, nie może być za zbędne uważane.

Najjaśniejszy obraz zyska się, jeśli się przypatrzymy całej sprawie bez jakichkolwiek frazesów tak jak ona się w rzeczywistości przedstawia.

Co się dzieje z pieniędzmi, które oszczędzający składa w kasie oszczędności? Wedle obowiązujących ustaw i statutów pieniądze te używane bywają na pożyczki, które są zabezpieczone na nieruchomości dłużnika i to niemal z reguły zawsze na pierwszym miejscu. — Wartość nieruchomości oceniana się najpierw w sposób jak najbardziej ostrożny udzielona zaś pożyczka jeśli jest udzielona na grunta nie może przekraczać dwóch trzecich, a jeśli na realności i domy połowy wypośredkowanej wartości.

Właściciel zatem książeczki ma za swoją wkładkę nie tylko statutem zapewnione oprocentowanie, ale także na pierwszym miejscu prawo zastawu na gruntach i domach, na które kasa udzieliła pożyczek — a więc wkładka ta ma najściślejsze zabezpieczenie jakie w ogóle w gospodarczym obrocie mieć można. Zabezpieczenie to jest w każdym razie większe niż zabezpieczenie, jakie daje lokacja w bankach lub w papierach wartościowych nawet na giełdzie notowanych, gdyż te papiery, względnie wkładki ulokowane w bankach nie są zabezpieczone na nieruchomościach, lecz dają tylko takie bezpieczeństwo jakie np. przy rentach przez państwo wydanych, daje siła płatnicza państwa ze swoich dochodów, przy bankach zaś siła płatnicza tych osób, którym bank pieniądze wkładkowe wypożyczył. Osobami tymi są przeważnie, kupcy, większe przemysłowe przedsiębiorstwa itp. To w gospodarczym obrocie wyraża się w ten sposób, iż, się mówi: bezpieczeństwo wkładek oszczędności opiera się na kredycie realnym (rzeczowym) bezpieczeństwo zaś wkładek w bankach i innych podobnych instytucjach na kredycie osobowym.

Przypuśmy, że toczy się wojna w kraju, w którym istnieje odnośna kasa oszczędności albo bank w którym znajdują się dłużnicy tych instytucyj tj. ci, którym kasa lub bank wkładki wypożyczyły. Cóż się wówczas dzieje?

Przypatrzymy się jak wygląda bezpieczeństwo właścicieli wkładek wobec dłużników, którzy mają ich pieniądze wkładkowe.

Grunt i ziemia, na których kasa oszczędności a przez nią i właściciele wkładek, mają zainstabulowane prawo zastawu, nie mogą być, czy to gdy własne lub nieprzyjacielskie armie przez nie przejdą czy przejadą zniweczone; — skończy się wojna, wówczas grunt się znowu obrobi i uprawi i on zatrzymuje pełną swą wartość. Nie inaczej rzecz ma się przy domach. Nawet gdyby one przez pożar lub zniszczenie chwilowo ucierpiały, wartość gruntu i ziemi, na której one stoją pozostaje, a naprawa wyrażonych uszkodzeń przywraca im znowu ich wartość. A więc groza wojny nie wpływa wcale albo przynajmniej w bardzo małej mierze na bezpieczeństwo wkładek w kasach oszczędności, a tego nie można powiedzieć o bezpieczeństwie opartem o kredyt osobisty udzielany przez banki, gdyż wartości jakie tu wchodzi w grę, (towary, osobista dzielność przedsiębiorcy, maszyny, zapasy itd. mogą być w zupełności zniszczone.

Z tego, co się wyżej powiedziało wynika, że ludność włościańska i właściciele domów przy lokowaniu swych oszczędności powinny pierwszeństwo dawać kasom oszczędności gdyż one jedynie mogą i powinny udzielać taniego kredytu realnego a to tylko wówczas będą mogły czynić, jeśli więcej wkładek będzie im przebywać.

Pieniądze ulokowane w bankach używane bywają prawie wyłącznie na cele przemysłowe, tak, że gospodarze rolni i właściciele domów muszą sobie sami przypisać winę, jeśli wycofując swe wkładki i lokując je w bankach, narażają się na podwyższenie stopy procentowej od pożyczek a nawet na zastanowienie udzielania pożyczek.

Lecz idźmy dalej. Główna troska właścicieli wkładek sądząc z tego, co się od nich słyszy leży w tem iż oni tak rozumują: Jeśli państwo prowadzi wojnę, wówczas potrzebuje wiele, bardzo wiele pieniędzy. Na to nie wystarczą regularne a nawet podwyższone podatki; i w obec tego chwyci tam pieniądze, gdzie je znajdzie, a więc w kasach oszczędności, w których leżą miliony tych, którzy swe oszczędności w nich złożyły, dlatego będzie lepiej i pewniej za wczasu te pieniądze wyjąć dla siebie samych i zmienić je na złoto i ukryć“.

Że takie poprostu dziecinne zapatrywanie jest całkiem nieuzasadnione, wynika z tego co się wyżej powiedziało i przyznać to musi każdy, kto choć trochę spokojnie myśli i myśleć umie.

Pieniądze wkładkujących nie leżą w kasach oszczędności zebrane w kupach tak, że je po prostu wynieść można albo tak, żeby je państwo zabrać mogło lecz są porozpożyczane w najrozmaitszych kwotach w setkach i tysiącach pozycyj i na tyluż gruntach i domach niemal w całym kraju zainstabulowane. Tego gruntu i ziemi na których te pożyczki są intabulowane przeciw państwu tak samo podczas wojny nie zabierze jak i w czasie pokoju. Domy zatem, grunta i ziemia, nie wiele państwu pomogą bo ono potrzebuje pieniędzy.

Tak więc nawet na wypadek wojny i wynikającego z niej wielkiego zapotrzebowania pieniędzy przez państwo, wkładki oszczędności są tak samo bezpieczne jak i w czasie pokoju a na każdy sposób są one bezpieczniejsze jak gotówka, którą sobie właściciel książeczki z kasy podejmie, gdyż tę mu łatwiej ktoś może zabrać, jak samą wkładkę ulokowaną w kasie.

Środków, jakich państwo potrzebuje do prowadzenia wojny dostarcza ono sobie jak wiadomo w zupełnie inny sposób. Przedewszystkiem przez pożyczki które zaciąga, przez podatki wojenne a w ostatniej dopiero linii przez wydawanie pieniędzy papierowych lecz nigdy a nigdy przez zamach na

własność prywatną właścicieli wkładek, a więc na własność, która nawet wedle praw międzynarodowych przez nieprzyjaciela musi być szanowana.

Przy spokojnem i rozumnem zatem rozpatrzeniu sprawy musi się na pytanie, postawione na wstępie odpowiedzieć, że wkładki w kasach oszczędności są najbezpieczniejszą lokacją i że w razie niebezpieczeństwa wojny raczej złożyć należy swoje oszczędności w kasie oszczędności, która przecież daje najzupełniejsze bezpieczeństwo, niż je wyjmować, narazić się na stratę nie tylko procentów ale nawet i kapitału.

W sprawie natychmiastowej wypłaty wkładek. W ostatnich krytycznych momentach masowego wycofywania wkładek w niemieckich kasach oszczędności, sprawa wypłaty wkładek była niejednokrotnie w tamtejszej prasie omawiana. — W tej sprawie prezydent rządu w Düsseldorfie, Dr. Kruse wydał do zarządów kas oszczędności następujący okólnik: „Często bardzo w ostatnich czasach wyrażano zapatrywanie, że kasy oszczędności w swoim własnym nawet interesie nawet w czasach wojennych nie powinny trzymać się ustanowionych terminów wypowiedzenia, leż z że powinny wkładki jak najrychlej bez wyczekiwania upływu tego terminu wypłacać. Na to zapatrywanie mógłbym się tylko wa-

runkowo zgodzić, gdyż przeprowadzenie tej zasady kazałoby się obawiać, że przy nagłem ogólnem wycofywaniu, wkładkom większym przynawano by pierwszeństwo ze szkodą wkładek mniejszych, a kasy które wielkie sumy bez przestrzegania terminów wypowiedzenia wypłaciły, później, skoro nastąpi ogólna ciasnota pieniądza, nie będą mogły tak samo szybko wypłacić wkładki mniejszych właścicieli. Dlatego też uważam za potrzebne właśnie w terażniejszych spokojniejszych stosunkach zwrócić uwagę że kasy oszcz. mają w czasach przesilen, zaraz w początkach ograniczać się do własnych środków; o ile w czasach krytycznych byłoby rzeczą nie właściwą obstawać bezwzględnie przy umowionych terminach wypowiedzenia nawet wówczas, jeśli właściciel wkładki część swych pieniędzy lub wszystkie koniecznie potrzebuje, o tyle byłoby również błędem zrezygnować przy większych wkładkach z prawa żądania wypowiedzenia tylko dlatego, aby wykazać zdolność płacenia i w ten sposób starać się wpłynąć na zmniejszenie się napływu żądających zwrotu wkładek. — Gdyby się okazało, że poszczególne kasy przez za szybkie zużycie środków do dyspozycji im stojących znalazły się później w trudnych warunkach, wówczas mogą się zarządy tych kas narazić na zupełnie słuszne zarzuty.

Ruch wkładek

w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc listopad 1912.

	o/ %	Stan kapitału wkładkowego z dniem		W ciągu miesiąca listopada 1912.						Różnica		Stan kapitału wkładkowego z dniem		
		31 października 1912		wynosily wkładki			zwrócone					30 listopada 1912		
		K	h	Stron	K.	h.	Stron	K.	h.	K.	h.	K.	h.	
Bochnia m.	—	3,874.692	27	133	41.417	29	708	106.440	10	—	125.02	81	3,749.669	46
Hochnia p.	5	3,763.688	28	202	137.720	81	269	152.526	14	—	14.805	33	3,748.883	95
„ filia w Limanowej	—	122.358	18	3	3.905	45	23	13.372	62	—	9.467	14	112.891	04
Bohorodczany p.	—	1,118.926	68	55	24.197	90	162	63.991	70	—	39.793	80	1,079.132	88
Brzesko p.	—	1,365.367	17	122	46.038	02	52	94.264	82	—	48.226	50	1,217.140	37
Brzeżany p.	5	2,146.349	71	135	52.249	25	363	154.511	26	—	102.262	01	2,044.057	70
Buczacz* p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dąbrowa m.	4 1/2 — 5	1,159.729	57	86	48.760	15	155	127.466	64	—	78.706	49	1,081.023	08
Dobromil m.	—	904.002	96	41	10.292	84	71	36.421	51	—	22.128	67	877.874	29
Drohobycz m.	—	3,994.346	73	156	125.186	21	317	225.605	97	—	100.419	76	3,893.926	97
Gorlice p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gródek Jagielloński* p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka p.	—	887.562	55	97	30.900	76	108	45.844	—	—	14.943	24	827.619	31
Jarosław m.	—	3,396.522	09	198	59.047	24	608	217.030	01	—	157.962	77	3,238.559	32
Jasło m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalusz p.	4	656.995	60	83	62.311	95	203	84.086	82	—	21.774	87	635.220	73
Kalusz p.	4 1/2	300.763	48	—	—	—	16	—	—	—	2.761	81	298.003	67
Kołomyja m.	4 1/2	6,553.300	97	420	193.463	09	1300	402.502	61	—	208.139	52	5,945.161	45
Kraków* m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kraków p.	—	24,388.924	79	1381	1,175.351	91	3964	2,292.638	55	—	1,117.286	64	23,271.638	15
Krosno m.	—	1,854.083	54	104	55.066	57	162	95.152	84	—	37.086	26	1,816.997	28
Lwów m.	—	79.166	42	308	185.103	28	46	14.312	83	+	170.790	45	249.956	87
Lwów gal.	4	10.799.517	62	6704	3,060.564	54	15526	8,116.403	31	—	5,055.838	77	98,743.678	85
Nielec p.	—	1,228.001	97	106	31.019	51	105	94.982	85	—	63.963	34	1,164.038	63
Myślenice p.	4 1/2	2,446.980	14	—	65.198	09	—	129.655	57	—	64.457	48	2,382.522	66
Nowy Sącz m.	—	5,574.646	66	275	244.673	89	603	335.107	36	—	90.433	47	5,284.213	19
Nowy Targ* p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze m.	4 1/4	4,180.245	18	287	128.134	03	1469	378.463	55	—	250.329	52	3,929.915	66
Przemysł m.	—	8,975.681	46	483	252.159	41	1646	795.363	23	—	543.25	82	8,432.475	64
Ropczyce p.	4 1/2	1,822.485	68	75	112.196	92	262	207.33	20	—	95.636	28	1,726.849	40
Rudki p.	—	977.230	92	135	86.802	30	106	128.631	90	—	41.829	60	935.401	32
Rzeszów m.	—	4,377.793	57	257	197.715	34	534	381.707	93	—	183.792	59	4,194.000	98
Sądowa Wiszni m.	—	198.023	64	26	21.911	77	21	7.611	80	+	14.299	97	212.323	61
Sambor m.	—	6,135.704	84	299	176.603	56	422	317.682	52	—	141.078	98	5,994.625	88
Sambor p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanok m.	—	3,894.180	92	333	167.996	10	431	169.633	70	—	977.60	—	3,959.220	52
Sniatyn p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sniatyn m.	—	835.084	07	71	12.697	18	181	57.583	07	—	44.885	89	790.178	18
Sokal m.	5	1,884.677	12	53	35.550	63	171	118.899	84	—	81.349	21	1,803.327	91
Stryj m.	—	4,576.778	17	295	144.995	82	1217	379.460	56	—	234.864	74	4,341.913	43
Tarnobrzeg p.	—	1,966.211	82	118	49.736	71	248	159.359	64	—	109.62	98	1,856.588	89
Tarnopol m.	—	6,373.683	19	451	185.857	12	1972	702.195	99	—	516.338	87	5,857.344	32
Tłumacz p.	—	851.937	68	70	35.342	71	120	93.540	94	—	58.198	24	793.739	44
Trombowla p.	—	952.946	89	105	23.998	56	278	35.570	34	—	11.571	78	941.375	11
Wadowice p.	—	4,764.411	03	206	105.291	42	609	242.074	64	—	136.78	22	4,627.627	81
Wieliczka* p.	—	4,778.448	15	133	119.932	85	507	160.984	48	—	41.055	63	4,737.392	52
Zaleszczyki p.	—	1,198.641	26	75	40.645	75	196	86.907	96	—	46.262	21	1,152.379	05

W tem procenta dopisane ad 1) 53.378-10.

Jako korzystną lokację kapitału polecamy

4 ¹/₂ %

Listy zastawne

Banku Galicyjskiego
dla handlu i przemysłu
w Krakowie

wolne od podatku.

Listy te mające popularne bezpieczeństwo, nadają się do lokowania funduszy sierocych w depozytach sądowych, oraz mogą być użyte na wady, kaucyje małżeńskie i t. p.

Powyższe listy są do nabycia w Kantorze Banku po kursie dziennym.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE LWOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł. i od 3 do 4 popoł.

książeczki wkładkowe

z 4% oprocentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizji, wydaje przekazy i akredyty na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

FILIA Pragskiego Banku Kredytowego

we Lwowie, ul. Karola Ludwika I. 29
(Nr. telefonu 937, 946, 846).

Zakład centralny w Pradze. Filie w Kolinie Otomuncu i Brodach.

Wpłacony kapitał akcyjny K. 9,000.000.

Fundusze rezerwowe i gwarancyjne K. 4,100.000.

**Korzystne załatwianie
wszelkich transakcji bankowych
i lokacji kapitałów**

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. — Przeprowadzanie wszelkich obrotów giełdowych na targach krajowych i zagranicznych.

Promesy, Losy (Sprzedaż losów za wypłatą w rachunku bieżącym). — Otwieranie kredytów i udzielanie zaliczek na pokład papierów wartościowych. — Przyjmowanie w przechowanie i w zarząd papierów wartościowych. — Ubezpieczenie losów i efektów od strat z powodu wylosowania. — Wykupno płatnych kuponów i wylosowanych papierów wartościowych. **Listy polecające i akredytywy na sezony podróży.** — Eskont weksli. — Inkasa i wypłaty w kraju i na miejsca zagraniczne. — Wkładki pieniężne, na książeczki wkładkowe (podatek rentowy opłaca Bank) oprocentowuje po

4 ¹/₂ procent

na asygnaty kasowe z 90-dniowym wypowiedzeniem: oprocentowanie po 4 ¹/₄ % i w rachunku bieżącym.

Oddział komercyjny:

Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i budowlanych publicznych, kredyty na podatki i cła. Zaliczkowanie faktur towarowych. Kupno i sprzedaż w drodze komisowej towarów i zaliczkowanie tycelze.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

LWOW

Kapitał akcyjny:
K. 80,000.000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027.428-13.

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 13.

Telefon nr. 57. Dyrokeya
Telefon nr. 358. Kantor
wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIE: Augsburg, Z. Berno, Budapeszt, Czernowce, Grac, Prosejów, W. Neustadt i St. Pölten.
12 kantorów wymiany i kas depozytów we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 4% książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Kwiduje bezpłatnie numer losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienie wszelkiego rodzaju, umożliwiające dostawieniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.